

Linköpings universitet
Rektor

Juridiska avdelningen
Karin Lindforss

BESLUT

2003-01-13
Reg.nr 31-2129-02

Anmälan mot Linköpings universitet angående urvalsprinciperna till fristående påbyggnadskurs för studenter som även läser på program

Anmälan

L har ifrågasatt Linköpings universitets regler för antagning till fristående påbyggnadskurs av studenter som också läser på program vid universitetet och har anfört bl.a. följande. Han läser tredje året på maskinteknikprogrammet vid Linköpings universitet (Linköpings Tekniska högskola). Under andra året bestämde sig han och två kamrater för att läsa även ekonomi. De hade hört talas om att man kunde ta en dubbel examen, dels som civilingenjör, dels i ekonomi.

Studievägledarna på ekonomiska institutionen hade lämnat följande information. Han och hans kamrater behövde komplettera civilingenjörsexamen med 60 poäng företagsekonomi för att få en filosofie kandidatexamen i företagsekonomi. De skulle få läsa ekonomi samtidigt med ingenjörsutbildningen eftersom begränsningen till 30 poäng per termin inte praktiseras när man läser 20 poäng på program och 20 poäng på fristående kurser.

Han och hans kamrater sökte och kom in på en fristående kurs företagsekonomi 1, 20 poäng, A-nivå (fek 1) hösten 2001. Denna termin läste de dubbla kurser och detta gick mycket bra. Inför vårterminen 2002 sökte de till kursen företagsekonomi 2, 20 poäng, B-nivå (fek 2). Då började problemen. De blev reservplacerade vid antagningen, trots att det av kurskatalogen klart framgår att urvalet sker i form av lokal platsgaranti. Senare visade det sig att de inte hade blivit antagna till påbyggnadskursen och att de inte fick fortsätta att läsa företagsekonomi.

Kurskatalogen är mycket krångligt skriven. Efter kontakt med antagningsenheten fick han dock följande uppfattning om universitetets regler. De sökande placeras i tre olika sökgrupper med inbördes rangordning nämligen först DA-gruppen sedan LÖ-gruppen och sist, och därmed med lägst prioritet, SA-gruppen. För att placeras i DA-gruppen och därmed ha riktig platsgaranti krävs att man vid kursstarten kan intyga att man uppfyller behörighetskraven på 10 poäng från fek 1 samt att man inte är

HÖGSKOLEVERKET BESLUT

2003-01-13

Reg.nr 31-2129-02

Sid 2

”registrerad för första gången på en ny termin på ett program”, dvs. om man läser på ett program och har klarat sina spärrkurser från tidigare terminer och därmed blivit uppflyttad till en ny termin så har man inte rätt att bli placerad i DA-gruppen. Han och hans kamrater blev därmed nerflyttade till den lägre prioriterade urvalsgruppen, LÖ-gruppen, där man i mån av plats kan bli inlottad till kursen. I LÖ-gruppen hamnar bl.a. studenter som har läst fek 1 på annan ort. I LÖ-gruppen måste man uppfylla behörighetskraven för fek 2, dvs. 10 poäng avklarade på fek 1, redan vid anmälningdatumet. Under hösten 2001 var anmälningdatumet den 15 oktober. De tenterade sin andra kurs i fek 1, som innebär totalt 10 poäng, i början av november. De hade med andra ord inte någon möjlighet att uppfylla behörighetskraven till fortsättningskursen och fick inte heller vara med i LÖ-gruppen, utan placerades i stället i urvalsgruppen SA. De hade i och med det lägre prioritet än både DA-gruppen och LÖ-gruppen och deras möjlighet att få gå kursen blev i princip obefintlig. Att de fick lägre prioritet innebär att de i samband med kursstarten inte kan uppfylla behörighetskraven på samma sätt som de andra som de läst fek 1 ihop med, och som gjort tentor vid samma tillfällen som dem. Det innebär vidare att studenter från andra studieorter som kommer till Linköping får förtur till en fortsättningskurs trots att han och hans kamrater har läst första kursen i Linköping. Detta innebär att de kurskamrater som de läst med under hösten på fek 1 har en garanterad plats men att de, trots att de klarat fek 1 på minst lika bra sätt, missat sina chanser att komma in på fek 2. Enda orsaken till det är att de på grund av att de är ambitiösa och har läst även på program inte är önskvärda som ekonomistuderande.

När de påtalade de orimliga konsekvenserna av universitetets antagningsregler svarade studierektorn vid ekonomiska institutionen endast att man inte vill ha studenter som läser dubbla kurser eftersom de flesta inte klarar av det. Han och hans kamrater har alltså blivit av med sina platser på fek 2 på grund av att en stor del av universitetets studenter inte klarar av att läsa dubbla kurser. Han har dock under höstterminen 2001 haft toppbetyg i samtliga kurser vid maskinutbildningen och i kursen fek 1.

Enda orsaken till att han och hans kamrater inte har fått samma chans som sina kurskamrater som läst fek 1 endast som enstaka kurs, är alltså att de har läst ett program samtidigt. Studievägledarna har inte varit medvetna om hur systemet fungerar och har därför inte kunnat avråda från att börja läsa en utbildning som inte kan slutföras. Det är fel att ha ett urvalssystem som inte utgår från att anta den som är mest lämpad, vilket ett urval med betyg från första kursen skulle ha varit.

Filosofiska fakulteten har medvetet byggt upp ett antagningssystem som motarbetar studenter som önskar och klarar av att läsa två utbildningar samtidigt. Det är diskriminering. Ambitiösa studenter bör uppmuntras vilket ger universitetet ett gott rykte. Åsikten att de tar platsen från någon annan har förts fram, men det gäller även om man antas till kursen efter det att man läst färdigt på ett program. Han och hans kamrater har visat att de klarar av 40 poäng på en termin och bör därför inte stoppas av 30-poängsregeln. Han kräver att systemet görs om så att han och hans kamrater kan fortsätta sin utbildning och att andra studenter i framtiden inte får samma problem.

Utredning

Högskoleverket har anmodat Linköpings universitet att yttra sig över anmälan.

Linköpings universitetets yttrande

Linköpings universitet har genom utbildningsledaren W, filosofiska fakulteten, anfört i huvudsak följande.

Lokal platsgaranti är den modell som används för kursen fek 2. Följande text stod i universitetets kurskatalog:

” Lokal platsgaranti - DA-gruppen. Platsgaranti gäller för sökande som under anmälningsterminen är, eller någon av de tre föregående terminerna har varit, heltidsstuderande på fristående kurser vid Linköpings universitet, dvs. är/har varit förstagångsregistrerad och aktiv med ett studieåtagande om minst 20 poäng/termin. Sökande i denna urvalsgrupp medges villkorlig antagning.

Obs! Sökande som under anmälningsterminen är registrerad för första gången (FFG-registrering) på en ny termin inom ett program kan ej hamna i DA-gruppen, och medges ej villkorlig antagning.

LÖ-gruppen. Eventuella kvarvarande kursplatser (efter det att sökande i DA-gruppen antagits) fördelas genom lottning mellan övriga, per sista anmälningdag behöriga sökande, dvs. ingen villkorlig antagning. För alla i LÖ-gruppen måste således förkunskapskraven vara uppfyllda per sista anmälningdag. I denna grupp hamnar t.ex. studerande som läser föregående kurs på annan ort och aldrig läst någon fristående kurs vid Linköpings universitet. Här hamnar även studenter som är registrerade för första gången (FFG-registrering) på en ny termin inom ett program under ansökningsterminen.

Om sökanden sista anmälningdag inte heller uppfyller kraven för att vara behörig i LÖ-gruppen, men ändå är registrerad på behörighetsgivande kurs, sker en inplacering (med villkorlig behörighet) EFTER alla i tid behöriga sökande.”

Det är givetvis olyckligt att L uppfattar texten som krånglig och universitetet kommer givetvis att försöka arbeta om den för att göra den mer läsvänlig. Texten i kurskatalogen är tydlig så till vida att det står (med ett *Obs!*) att sökande som under anmälningsterminen är registrerad för första gången på en ny termin inom ett program ej kan hamna i DA-gruppen samt att de ej medges villkorlig antagning. Detta förtydligas ytterligare genom att universitetet skriver den förkortning för förstagångsregistrerade som syns på utdrag ur universitetets studieadministrativa system LADOK (*FFG-registrering*). Vidare står det att sökande som placeras i LÖ-gruppen måste uppfylla förkunskapskraven per sista anmälningdag. Slutligen anges det vad som händer om man inte uppfyller förkunskapskraven sista ansökningdagen, men ändå är registrerad på behörighetsgivande kurs, dvs. att man hamnar sist i kön.

Urvalsmodellen har fått sin nuvarande utformning efter påtryckningar från studentkåren och innebär ökade möjligheter för studenter som läser fristående kurser att utan avbrott kunna läsa in en akademisk examen vid Linköpings universitet, en

möjlighet som en programstuderande garanteras redan vid antagningen till ett program.

Urvalsmodellen innebär dessutom att det sker en rangordning bland dem som inte platsar i DA-gruppen. För att få en plats i LÖ-gruppen krävs att den sökande redan är klar med 10 poäng företagsekonomi vid sista ansökningsdag. I denna grupp hamnar i praktiken bara personer som läst företagsekonomi tidigare än ansökningsterminen och en klar majoritet av dessa sökande har sina första 20 poäng i företagsekonomi helt klara. Dessa studenter ges förtur framför dem som vid sista ansökningsdag bara har påbörjat sina studier i företagsekonomi. L och hans två kamrater placeras således i LÖ-gruppen nästa gång de söker den fristående kursen fek 2.

I samband med att L och hans två kamrater inte kunde antas till fortsättningskursen i företagsekonomi togs kontakter på fakultetsnivå för att på något sätt försöka hjälpa dessa tre studenter. Bl.a. diskuterade man möjligheten för dem att gå in i något av ekonomiprogrammen och läsa kurser i företagsekonomi där. Tyvärr gick det inte att med programkurser pussla ihop ett fullgott alternativ till den fristående kursen fek 2.

Li:s yttrande med anledning av Linköpings universitets yttrande

L har i yttrande över Linköpings yttrande anfört bl.a. följande. Antalet programstuderande som önskar läsa fek 2 borde genom åren vara ungefär lika. Det enda dagens urvalsmodell gör är att förlänga den programstuderandes studier på fristående kurser med ett år, genom att placera den sökande i LÖ-gruppen nästa gång (=nästa år) han söker. Han finner ingen annan anledning till urvalsmodellen än att universitetet på detta sätt försöker reducera antalet programstuderande som slutför sina studier i fristående kurser. Genom att studenten tappar lusten att fortsätta den planerade studievägen och därmed avbryter sina studier bereder man plats för studenter som bara läser fristående kurser. Det är också enligt universitetet studentkårens vilja. Tyvärr verkar detta vara den modell universitetet önskar använda och han kan inte mer än beklaga att man på detta sätt motarbetar studenter som har en hög ambitionsnivå och försöker skaffa sig en bra utbildning omfattande dubbel examen.

Linköpings universitets antagningsordning och andra lokala regler

I Linköpings universitets antagningsordning anges under rubriken Allmänna bestämmelser, att regler för behörighet, urval och antagning skall utformas så att de främjar goda studieresultat och premierar de studenter som tidigare uppvisat goda studieresultat inom den grundläggande högskoleutbildningen. Behörighet samt urvals- och antagningsregler skall vara lättöverskådliga, tydliga och informativa för den studerande.

Under rubriken ”urval” anges att urvalsregler bör utformas så att den studerande ges möjlighet till kontinuitet i sina studier. Vidare anges att fakultetsnämnd fastställer vilka urvalsgrunder som skall användas i fråga om utbildningar som inte vänder sig till nybörjare i högskolan. Fakultetsnämnd beslutar också om det vid antagning till en kurs skall ges förtur åt sökande som är studerande vid Linköpings universitet.

HÖGSKOLEVERKET BESLUT

2003-01-13
Reg.nr 31-2129-02
Sid 5

I ekonomiska institutionens information om fristående kurser anges att parallellstudier med andra ämnesområden inte kan rekommenderas.

Av reglerna om lokal platsgaranti framgår att för fortsättnings- och påbyggnadskurser med platsgaranti tillämpas villkorlig antagning för dem som läser på fristående kurs.

Tillämpliga regler

Av 4 kap. 3 § högskolelagen (1992:1434) följer att om inte alla behöriga sökande till en utbildning kan tas emot skall urval göras bland de sökande.

Enligt 6 kap. 2 § högskoleförordningen (1993:100) skall omfattningen av grundläggande högskoleutbildning anges enligt ett poängsystem, där varje poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka.

Av 6 kap. 6–7 §§ högskoleförordningen framgår att för kurs inom grundläggande högskoleutbildning skall det finnas en kursplan och att det i kursplanen skall anges bl.a. de krav på särskilda förkunskaper och andra villkor som gäller för att bli antagen till kursen.

Enligt 7 kap. 10 § högskoleförordningen (i dess lydelse enligt SFS 1998:1003) skall vid urval hänsyn tas till den sökandes meriter. I bestämmelsen anges vidare i huvudsak följande:

Vid urvalet används urvalsgrunderna

1. betyg,
2. högskoleprov som avses i 17 §,
3. andra särskilda prov,
4. tidigare utbildning,
5. arbetslivserfarenhet, och
6. särskilda skäl.

Högskolan bestämmer vilka urvalsgrunder enligt punkterna 1–6 som skall användas i fråga om utbildningar som inte vänder sig till nybörjare i högskolan.

Enligt 7 kap. 11 § högskoleförordningen (i dess lydelse enligt SFS 1998:1003) får vid antagning till en kurs ges förtur åt sökande som redan är studenter vid högskolan, s.k. platsgaranti.

Högskoleverkets bedömning

En högskola kan välja urvalsgrunder i fråga om utbildningar som inte vänder sig till nybörjare. Vidare kan en högskola vid antagning till en kurs ge förtur åt sökande som redan är studenter vid högskolan. Högskolan måste dock hålla sig inom ramen för det centrala regelverket.

Styrelsen vid Linköpings universitet har gett fakultetsnämnden möjlighet att besluta att vid antagning till en kurs ge förtur åt sökande som är studerande vid Linköpings universitet.

Av handlingarna i ärendet framgår att universitetet vid antagning till fristående kurser tillämpar s.k. platsgaranti för de som sökterminen läser på fristående kurs. I kursplanen för företagsekonomi 2, 20 poäng, hänvisas beträffande urval till

HÖGSKOLEVERKET
BESLUT

2003-01-13
Reg.nr 31-2129-02
Sid 6

universitetets lokala regler angående platsgaranti. Av dessa regler framgår att studenter som tidigare varit heltidsstuderande på fristående kurser vid Linköpings universitet men samtidigt kommit vidare i sina studier inom ett program, undantas från platsgarantin. Som skäl till denna ordning har angetts att universitetet har velat ge ökade möjligheter för studenter som läser fristående kurser att utan avbrott kunna avlägga en akademisk examen, dvs. en möjlighet som en programstuderande garanteras redan vid antagningen till ett program. Universitetet har också i sin information om fristående kurser avrått från parallellstudier.

I L:s och hans kamraters fall har tillämpningen av regeln om undantag från platsgaranti medfört att de inte fått fortsätta på B-kursen, trots att de föregående termin varit antagna till samma kurs på A-nivå vid samma universitet och därvid uppnått goda studieresultat. Detta kan framstå som otillfredsställande. Utformningen av regeln kan dock, enligt Högskoleverkets bedömning, inte anses stå i strid med bestämmelserna om urval i högskolelagen och högskoleförordningen.

Högskoleverket noterar att Linköpings universitet avser att arbeta om informationen om regeln om platsgaranti. Det är givetvis av stor vikt att alla berörda nivåer inom universitetet och studenterna får så korrekt och tydlig information som möjligt, så att alla är införstådda med reglerna och hur de skall tillämpas. En korrekt information är vidare en förutsättning för att studenterna skall kunna planera sina studier så att de kan läsa utan onödiga avbrott.

Med dessa besked avslutas ärendet.

Detta beslut har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Karin Lindfors.

Annica Lindblom

Karin Lindfors

Kopia till
L